

ZÁKUPSKÉ ROZHLEDY

NEZÁVISLÝ OBČASNÍK

Číslo 3-4/2019
5,- Kč

Březen/Duben
2019

Vydává: KULTURA ZÁKUPY z.s., Kamenická 324, 471 23 Zákupy, IČ 22888942 ve spolupráci s muzeem EDUARDA HELDA při PVO s r.o. a místními občany jako občasník v Zákupích

Evidenční číslo ministerstva kultury: E21869

www.kulturazakupy.estranky.cz • www.karnevalove-zbozi-masky.cz • www.vf-studio.cz

Po přečtení nevyhazujte. Dejte přečíst sousedům.

Z HISTORIE ZÁKUPSKA STARÝ A NOVÝ ŠIDLOV

Asi tři kilometry na sever od Zákup leží vesničky Starý a Nový Šidlov (Alt-Schiedel a Neu-Schiedel). Poprvé se Schiedel uvádí v roce 1525 v souvislosti s rozšířením tržišního obvodu městečka Lipá do velikosti mílového pásma. Dále je Šidlov uveden roku 1554 při soudním sporu o nějakou mez mezi panstvími Lipá a Zákupy v souvislosti s Velenicemi, objevují se přitom jména Jirkl Šidler ze Svojkova a Urban Knobloch z Šidlova. Příslušnost k dobranovské farnosti je znovu připomínána od roku 1558 a ves(vsi) pod ni patří až do roku 1949. Urbář zákupského panství zaznamenává jen 15 hospodářů

(nejmíň na panství) a rychtáře Mertena Eyselta. Roku 1598 je poprvé v Deskách zemských 92 E 18 uveden Nový Šidlov (...ves Stare Ssidlo a Nowe Ssidlo...). V téže roce se píše o nové střeše kostela v Dobranově ve spojitosti s Mikulášem Čertem ze Starého Šidlova a Malým Čertem z Radvance. Zákupská vrchnost zde vybudovala dvůr (Maierhof?) s hospodářským zázemím, jenž je uveden roku 1608 jako panský dům s ratejnou, zadní úřednickou světnicí a skladováním pšenice, žita, ovsu a vikve. V roce 1612 lze dohledat „ves s krčmou a dvůr Ssidlovsky“. Rok 1654 rozlišuje Alt Schiedel a Neysygl. Od roku 1787 spadá Starý Šidlov pod faru v Zákupích. Při sčítání lidu roku 1790 na panstvích je uvedeno ve Starém Šidlově 42 domovních čísel a v Novém Šidlově 37 domovních čísel. Po roce 1796 byl postupně rozprodáván zdejší panský dvůr. V letech 1820 až 1824 byla vybudována silnice ze Zákup do Svojkova. Kolem roku 1835 se uvádí v Novém Šidlově rychtář Schubert a přísedící Michael Fritsche. V roce 1887 obec postavila jednotřídní německou školu. Při sčítání lidí a domů v roce 1900 měl Starý Šidlov 54 domů se 180 obyvateli a Nový Šidlov 53 domů a 130 obyvatel. Lidé se zde živilí hospodařením na vlastních pozemcích a docházením za prací do Zákup; své výpěstky pak prodávali na trhu v Zákupích. V roce 1924 byly od Starého Šidlova od-

trženy Lasvice. Na obě vsi dolehl odsun německého obyvatelstva po druhé světové válce – po dvaceti letech v roce 1965 žilo ve Starém Šidlově 39 lidí a v Novém Šidlově 40, tedy necelá čtvrtina původního počtu obyvatel. V roce 1960 byl Starý Šidlov připojen k Zákupům, Nový Šidlov od roku 1961. Od 1. 7. 1980 jsou osady vedeny jako Šidlov. Dnes jsou obě vesničky převážně chalupářského charakteru. Kdysi zde byl i rybník na dolním toku Šidlovského potoka. Náhon vedl kolem můstku, hráz obíhala výšinu nad potokem. Dochovaná je výpust vytesaná do skály, na hrázi jáma, snad po domku baštýře.

Pro nás má Nový Šidlov jednu zajímavost – narodil se zde v dnes již neexistujícím domě č. p. 29 Eduard Held, zakladatel továrny na lamety a karnevalové zboží, jak zjistil badatel Petr Randus: „Originál matriky Dobranova, pod

Obrázek Starého Šidlova – pohlednice ze sbírky Jana Dvořáka

který Nový Šidlov tehdy patřil, v Lito-
měřicích není, ale ve Státním okresním
archivu Česká Lípa mají druhopisy ma-
triky farního úřadů, kde je tedy i ma-
trika narozených farnosti Dobranov pro
rok 1864 a tam podle zjištění archivá-
ře Petra Kozojeda je ke dni 13. března
1864 zapsáno, že v 11 hodin se dopoled-
ne narodil v Novém Šidlově čp. 29 chla-
pec Eduard, 14. března byl pokřtěn.
Problém ovšem je, že není jisté, zda
se jedná o Eduarda Helda. Otec uve-
den není, jako matka je uvedena Joha-
na, vdova po Wenzelu Hirtem, domkáři
v Novém Šidlově čp. 29 (+ 10. 5. 1861).

Evidentně tedy šlo o ne-
manželské dítě a k zápisu
o narození není příčině-
na poznámka o pozděj-
ším osvojení dítěte. Mám
proto zato, že zřejmě
s Johanem Helthem žila
jen "na hromádce", je
také zajímavé, že si Edu-
ard trochu změnil jméno.
Přikládám mapu s umís-
těním domku, který je zbořen, ale parce-
la je dobře zachovaná v katastru."

Obě vesničky charakterizuje množství
drobných sakrálních památek, z nichž ně-

které se zachovaly dodnes. Díky zapsa-
nému spolku Drobné památky severních
Čech byly v letech 2006 až 2012 oprave-
ny tři kříže a kaplička při cestě do Ši-

Kaplička na cestě
do Lasvic

Dřevěný kříž

Kříž na odbočce
do Starého Šidlova

Teichgräberova kaplička

Kaple sv. Valentýna, Nový Šidlov

Bývalá hřbitovní kaple, Starý Šidlov

dlova spolu s Teichgräberovou kaplič-
kou. V letech 2007 až 2011 byla stejným
spolkem obnovena kaple sv. Valentýna
v Novém Šidlově. Bývalá hřbitovní kap-
le ve Starém Šidlově je přestavěna majite-
lem na rekreační objekt.

Zdeněk Rydygr
Zdroj: Wikipedia, archiv Petra
Randuse – bez jeho pomoci
by článek nevznikl

CO MOŽNÁ NEVÍTE O ZÁKUPECH DUM SPIRO, SPERO (DOKUD DÝCHÁM, DOUFÁM)

Pod tímto latinským výrokiem začína-
li svoji dobrovolnou vojenskou službu
u výsadkového vojska po druhé světové
válce ti, kteří se v říjnu roku 1947 až 1952
stali příslušníky „Pěšího praporu 71 čes-
koslovenských parašutistů“ zde, v Zákup-
pech. Tak zněl oficiální název tohoto voj-

ska, které bylo prvním po druhé světové
válce. Kromě velitelství v dnešních No-
vých Zákupcích (bohužel zmíněný objekt
byl po odchodu sovětského okupační-
ho vojska v roce 1991 zcela zdevastován
místními občany) to byl i vojenský pro-
stor ve Stráži pod Ralskem, kde probíhal

nácvik seskoků. Dělostřelecká a úder-
ná rota se nacházela v Hamru na Jezeře,
kde byl velitelem učiliště v té době škpt.
Josef Černota. K útvaru patřila i balír-
na padáků v Borečku u Mimoně (struč-
ná historie byla popsána v roce 2007
na výstavě v Eduard Held Muzeu). Čin-
nost PP 71 skončila v Zákupcích v roce
1952, kdy byl prapor přesunut do Prešo-
va a Sabinova. Od doby vzniku výsadko-
vého vojska uplyne v tomto roce 72 let.

Na snímku zleva je „básník výsadkářů“ brněnský Miloš Hledík (+2012), Josef Haman a Jindřich Hruška při setkání na Borném v červnu 2012

Někteří z těch, kteří sloužili v Zákupech, se zde, v České Lípě či blízkých obcích po ukončení vojenské služby oženili, ale červeným baretům zůstali věrni v klubech vojenských výsadkových veteránů v České a Slovenské republice. Ale vraťme se do Zákup a okolí. V České Lípě to byl Mírek Plesar s manželkou, kteří od roku 1993 organizovali ve Starých Splavech-Borném setkání paraveteránů z českých a slovenských klubů. Dále Antonín Klečka z Brniště, Jaroslav Šimůnek z Velenic, ze Zákup Jaroslav Řehořek a Václav Brinych. Ale tato jména zákup-

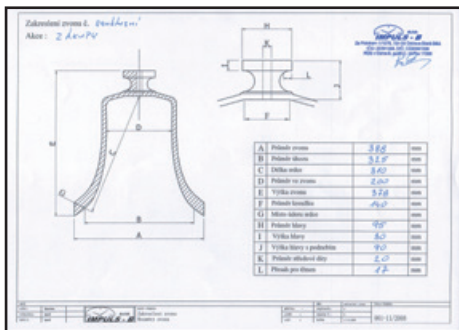
ským současníkům už asi nic neřeknou. Těmi, kteří se dožili oslavy sedmdesátého výročí vzniku v září 2018 byl pan Jindra Hruška, který odešel do výsadkového nebe 23. 6. 2018 ve věku 93 let a Josef Haman, který svého kolegu následoval 22. 11. téhož roku v nedožitých dvaadevadesáti letech. Byli posledními zákupskými příslušníky Pěšího praporu 71. československých parašutistů. Nelze se však nezmínit o jejich současníkovi, libereckém panu Josefu Najmanovi, který se 22. 9. 2018 dožil 94 let.

Josef Stahl

SANKTUSNÍ ZVON KOSTELA SV. FABIÁNA A ŠEBESTIÁNA

Pravděpodobně nejstarší nález zvonu pochází z mezopotámské Ninive z 3. tisíciletí před naším letopočtem. Zvonky se tehdy vyráběly malé nejprve spojováním tepaných plátků. Používali je i v Řecku a Římě, třeba jako upozorňování na otevření lázní. První skutečné odlévané zvony známe však počátkem vzniku křesťanské církve, a to především její západořímské větve. Zasloužil se o to hlavně biskup Paulinus z Noly v italské Kampánii (zemřel roku 431), jenž jimi nechal svolávat věřící k pobožnostem. Papež Řehoř Veliký a zejména sv. Sabinián zavedli od roku 604 pravidelné zvonění k modlitbám čtyřikrát za den a třikrát za noc.

Nejstarší památkou na našem území je střep zvonu pocházejícího z Mikulčic v období velkomoravské říše. První zvonařské dílny vznikaly při benediktinských kláštřích, kde se mimo zvonů vyráběly i křtitelnice.

Výkres zákupského zvonu, uprostřed stav před restaurováním, vpravo po restaurování.

Nejstarší dochovaný zvon u nás je z Chebu a byl odlit roku 1286. Nejstarší dosud funkční zvon je „Vilém“ z dnes již zrušeného benediktinského kláštera ve Vilémově. Odtud byl přenesen do zvonice děkanského kostela v Havlíčkově Brodě. Zvon nese letopočet 1335 a jméno tehdejšího úřadujícího opata. Nejstarší datovaný zvon na Moravě visí v Brně v kostele sv. Tomáše a byl ulit roku 1393.

V současnosti působí u nás tři zvonařské dílny – Rudolf Perner v Českých Budějovicích, Matouškovi v Praze – Zbraslavi a Dytrychové v Brodce u Přerova.

Jak jsme psali v předchozích Zákupských rozhledech, v loňském roce se zákupské farnosti podařilo opravit sanktusní zvon kostela sv. Fabiána a Šebestiána. Práce provedla firma IMPULS-B sro. z Ostravy – Staré Bělé. Zvon byl ulit v roce 1930 zvonařstvem Herold z Chomutova. Rod Heroldů se v Českém království objevuje v 17. století, úplně první je zmínka o Juliu Heroldovi, jenž založil zvonařskou dílnu v roce 1790. Ve druhé polovině 19. století působila pod vedením

Františka Herolda dílna v Litoměřicích, druhou měl Julius Herold ml. v Chomutově. Litoměřická dílna zanikla a chomutovskou převzal roku 1906 po otci tehdy devětadvacetiletý Richard Herold. Vyráběl ve své dílně jednoduše zdobené zvony vysoké kvality. Měly německé nápisy – výjimečně latinské, většinou provedené humanistickou majuskulí. Jen málo zvo-

Heroldovy zvony pro Hejnice

nů mělo nápisy minuskulní latinkou. Po vzniku druhé světové války se zvonařství přeorientovalo na válečnou výrobu. 8. května 1945 spáchal Richard Herold a jeho dva synové sebevraždu.

Zdeněk Rydygr

Zdroj: Revizní zpráva IMPULS-b sro. Ostrava, Wikipedia

EDUARD HELD MUZEUM INFORMUJE

V neděli 3. března ve 12.50 na TV Prima můžete vidět v pořadu Vychytávky Ládi Hrušky reportáž z našeho muzea a výroby masek. Předtočena byla již 31. ledna společností GOOD TV Production SE, která pořad pro TV Prima vyrábí.

V nadcházející nové sezóně uvidíte v našem muzeu mnoho zajímavých novi-

nek. Po ukončení výstavy fotografií paní Ilsy Hovorkové bude do poloviny května v galerii instalována trvalá expozice ke vzniku Pěšího praporu 71 československých parašutistů v Zákupích a také historii letiště Hradčany a Hvězdova u Mimoně.

-Zr-

OKUPACE ZBYTKU ČSR NACISTICKÝM NĚMECKEM

15. března 1939, před osmdesáti lety vstoupila do okleštěného Československa německá armáda. Události se daly do pohybu 7. března, kdy jednal německý pověřenec Seyss-Inquart v Bratislavě s Jozefem Tisem a Karolem Sidorem a snažil se je přimět k vyhlášení samostatnosti Slovenska. 9. března nařídila česká vláda vojenský zásah na Slovensku, který začal v noci z 9. na 10. března pod vedením generá-

la Bedřicha Homoly. Zásah vyvrcholil vyhlášením stanného práva, sesazením Tisovy vlády prezidentem Háchou a vyhlášením tzv. vojenské diktatury. Do čela slovenské vlády byl 11. března povolán velitel Hlinkových gard Karol Sidor, který dosáhl odvolání mimořádných opatření. Tiso se uchýlil na svou faru v Bánovcích. 12. března 1939 němečtí emisáři jednali s Karolem Sidorem o odtržení Slovenska od českých zemí. Sidor na plán odmítl přistoupit. Nacisté se proto opětovně obrátili na Jozefa Tisa, který 13. března společně s Ferdinandem Ďurčanským jednal v Berlíně s Adolfem Hitlerem. Říšský kancléř se vyjádřil zcela jasně: buď bude vytvořen samostatný slovenský stát, nebo dovolí maďarským jednotkám vpadnout na Slovensko. Tiso nakonec vyslovil s Hitlerovým požadavkem souhlas. Dne 14. března 1939 slovenský sněm odhlasoval vytvoření Slovenského štátu v čele s Tisem. Maďarsko předalo československé vládě ultimátum požá-

dující vyklizení Podkarpatské Rusi. Zároveň na toto území vstoupily maďarské jednotky, které se na mnoha místech střetly s odporem československé armády. Prezident Emil Hácha s ministrem zahraničí Františkem Chvalkovským odjeli do Berlína „vysondovat Hitlerovy úmysly“. Napjaté jednání s Adolfem Hitlerem, během něž musel lékař ošetřit zkolabovaného Háchu, vyvrcholilo o jedné hodině po půlnoci, kdy Hitler sdělil svůj záměr okupovat za několik hodin zbytek českých zemí a připojit je ke Třetí říši. V případě nesouhlasu s okupací vyhrožoval leteckým bombardováním Prahy, která tak měla lehnout popelem. Emil Hácha i pražská vláda nakonec souhlasili. Během 15. března 1939 obsadila německá vojska české země. Armáda, svázaná rozhodnutím politiků, se nemohla postavit na ozbrojený odpor. Proti okupantům přesto zahájili boj vojáci 3. praporu 8. slezského pluku v Místku. Prakticky ve všech českých městech byli němečtí vojáci „přivítáni“ nadávkami a hrozbami od českého obyvatelstva, zatímco například pražští Němci vítali své „soukmenovce“ se zdviženou pravicí... Výkonná moc byla svěřena vojenské správě v čele s vrchním velitelem německé armády generálem Waltherem von Brauchitschem. V Čechách vykonával výkonnou moc generál Johannes Blaskowitz, zatímco šéfem civilní správy se stal Konrad Henlein. V čele Moravy stál generál Wilhelm List a civilní správa přešla do rukou Josefu Bürckelovi. Podkarpatská Rus byla druhý den po zahájení německé okupace násilím připojena k Maďarsku jako autonomní území Karpatsko.

Adolf Hitler vydal 16. března 1939 výnos o zřízení protektorátu Čechy a Morava. Protektorát neměl žádnou státní povahu. Naopak, stal se integrální součástí Třetí říše. Rovněž neměl právo na samostatnou armádu. Tzv.

vládnímu vojsku byl přisouzen symbolický ráz a plnilo jen pomocné služby. Byl rozpuštěn parlament a ještě více zjednodušen politický život. Představiteli protektorátní správy se stali státní prezident (Emil Hácha) a protektorátní vláda v čele s předsedou. Dva dny po tomto výnosu jmenoval Hitler říšským protektorem v Čechách a na Moravě Konstantina von Neuratha a jeho zástupcem ve funkci státního tajemníka Karla Hermanna Franka. Ve skutečnosti říšskoněmecké a okupační úřady představovaly opravdové nositele státní moci v protektorátu Čechy a Morava. Říšský protektor byl nejvyšší institucí říšské moci v Protektorátu. Zatímco v Hitlerově výnosu z 16. března vystupoval protektor spíše jako orgán dozoru, tak jeho další nařízení ze 7. dubna vybavilo protektora velmi rozsáhlou pravomocí. Stal se naprosto nezávislým na protektorátních orgánech ve věcech zákonodárných, bylo mu povoleno vydávat, měnit a rušit právní normy ve všech oblastech. Neurath ve svých rukou de facto soustředil dozor nad mocí výkonou, zákonodárnou, dále pravomoc k zásahům do moci soudní i funkci reprezentativní.

Obsazením zbytku českých zemí započal protektorátní nacistický teror, při kterém zahynulo 270 tisíc lidí v koncentračních táborech, 10 tisíc vězňů při pochodech smrti, 4 tisíce při totálním nasazení a asi 15 tisíc při popravách za stanného práva.

-Zr-

Zdroj: Wikipedia –
Ústav pro studium totalitních režimů

LOKOMOTIVA REICHSTADT

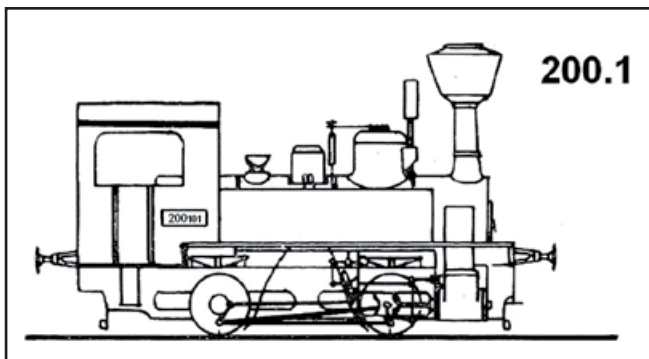
Na oslavě Horních vsí v Náhlově jsem vloni obdržel od mimoňského historika Jiřího Štastného fotografii malé parní lokomotivy před mimoňským nádražím. Zajímavá je hlavně tím, že je pojmenována po Zákupcích, tedy „Re-

ichstadt“. Jedná se o jednu ze dvou lokomotiv bývalé ATE (Ústecko-teplické dráhy); druhá se jmenovala „Niemes“ (Mimoň). Jak mi na můj dotaz napsal

Zdeněk Šindlauer z České Lípy, obě vyrobila v jediné zakázce lokomotivka Wiener Neustadt v roce 1889. ATE je použila pouze pro stavbu trati Česká Lípa – Mimoň a dál jen pro stavební vlaky. Po roce 1903 posunovaly v dílnách a výtopnách na síti ATE. ČSD je ke dni 1. ledna 1923 úředně převzaly, ale nepřeznačily. V dokladech sice existuje „Niemes“ jako 200.101, ale tabulku nebo nápis s tímto číslem nejspíše nikdy neměla. „Reichstadt“ ani v dokladech ČSD přeznačena není, teoreticky by měla mít číslo 200.102. Je zřejmé, že ČSD obě lokomotivy převzaly víceméně „z povinnosti“, neboť musely právně převzít vozidla z majetku zestátněné ATE. Už před převzetím bylo počítáno s tím, že je odprodají mimo státní dráhy. „Niemes“ byla roku 1924 prodána do cukrovaru v Kojetíně. „Reich-

stadt“ prodaly ČSD roku 1925 do cukrovaru v Poděbradech. Později byla převedena do cukrovaru v Nymburce, od roku 1951 byla v cukrovaru v Českém Meziříčí (vlečka do stanice Opočno) a zde byla roku 1968 zrušena.

„Reichstadt“ ze stanice Opočno – archiv Zdeňka Šindlauer

Charakteristika lokomotivy:

dvounápravová se dvěma parními válci
průměr hnacích dvojkolí 850 mm
rozchod 1435 mm
indikovaný výkon asi 190 k
max. rychlost 35 km/h
služební hmotnost 19 t
výchřevná plocha 36,2 m²
roštová plocha 0,7 m²
zásoba vody 2,3 m³
zásoba uhlí 0,8 m³
brzda vřetenová ruční

Zdeněk Rydygr

Zdroj: archiv Zdeňka Šindlauer – bez jeho pomoci by článek nevznikl; poděkování patří i Janu Ptáčkovi; další prameny – Karel Sellner – Atlas parních lokomotiv, Jindřich Bek – Atlas parních lokomotiv č. 1 až 7

FUCHSIE – KVĚTINA NAŠICH PRABABIČEK

Mezi květiny našich prababiček patří neodmyslitelně fuchsie. Po celou dobu, co je známe, uchvacují záplavou nádherných květů téměř po celý rok. Kde se vlastně vzaly tyto výjimečné rostliny? Před asi 50 miliony let za prakontinentu Pangea se rozšířily z jihoamerických velehor And na jih do Brazílie a až do Ohňové země, část také přes tehdy nezamrzlou část Antarktidy na dnešní Nový Zéland, do Austrálie (zde byl objeven jejich zkamenělý pyl 30 milionů let starý) a jeden druh dokonce na ostrovy Tahiti. Po rozdělení prakontinentu na dnešní podobu světa vyhynuly v Arktidě pro ochlazení a v Austrálii pro sucho a teplo. První Evropan, kterého uchvátily,

byl francouzský františkánský mnich Charles Plumier (1646–1706), který se ve službách krále Ludvíka XIV., řečeného Král slunce podnikl tři velké výpravy do Jižní Ameriky. Při své třetí cestě v roce 1696 objevil v peruánských pralesích květinu, jež mu učarovala a kterou poprvé dovezl do Francie. Pojmenoval ji po významném německém botanikovi Leonardu Fuchsovi (1501–1566) *Fuchsia triphylla coccinea*. S cílevědomým pěstováním a šlechtěním fuchsii začal anglický zahradník James Lee od roku 1793. Vlna fuchsiového nadšení se rychle přesunula do Holandska, Německa, Rakousko-Uherska a dalších zemí Evropy. V roce 1884 již bylo známo 520 vy-

šlechtěných odrůd! Z českých pěstitelů a šlechtitelů je nejznámější Jan Nepomuk Tvrdý, blízký přítel Johanna Gregora Mendela. Vypěstoval a vyšlechtil odrůdy „Deutsche Perle“, „Schwan“ (Labuť), „Amonéu“, „Spiritus Infernalis“, „Giganteu“, „Europu“ a „Mr. Laurentius“ s obrovskými květy. Dalším českým pěstitelem byl vrchnostenský lékař Štika v Herálci u Humpolce. V roce 1890 vypěstoval celočervenou odrůdu „Márin-

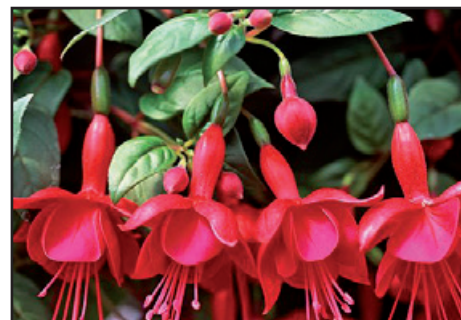

Charles Plumier

ka“, pojmenovanou po své dceři. Fuchsie patří do rodu čeledi pupalkovitých (u nás pupalka obecná). Jsou to nejčastěji drobné keříky, polokeře nebo stromky.

Mají květenství jako prodlouženou trubku, takže v jejich domovině je opylují kolibříci, u nás čmeláci. V Americe většinou rostou v pohyblivém stínu pralesa při teplotách zhruba od 18 °C do 22 °C při vyšší vzdušné vlhkosti. Jako substrát je nutno používat zeminu kyprou a porézní s humusem nebo hnojením o kyselosti Ph 6,5 až 7. Pokud se rozhodnete namíchat vlastní zeminu, musíte zvolit následující poměr: 2 díly rašeliny, 2 díly zahradní zeminy, 1 díl humusu a 1 díl písku nebo perlitu. Hnojí se kostní moučkou nebo rohovkou. Fuchsím vyhovuje při pěstování východní stanoviště (zastíněná strana domu) a v horkém létě vyžadují rosení nebo sprchování.

Pokud chcete navštívit výstavu těchto nádherných květin, nemusíte jezdit daleko. Pouhých 44km od Zákup je vzdálené zahradnictví Petro na okraji Mělníka

Fuchsie „Márinka“

v Mlázovicích. Zde se specializují na fuchsie a od 23.6. do září zde probíhá výstava, kde najdete asi 1000 druhů a odrůd fuchsii a 100 druhů pelargonii. Tady si také můžete zakoupit rostliny, které se vám zalíbí. Ceny nejsou nikterak závratné – kus je již od 39 korun, 3 kusy stejné květiny za 87 korun.

Zdeněk Rydygr

Zdroj: Josef Bištiak – Fuchsie, nakl. Computer Press 2006

POSLEDNÍ NOVINKA ZE ŠKODOVKY – ŠKODA SCALA

Na začátku prosince minulého roku byla netradičně v izraelském Tel Avivu představena nejnovější Škoda Scala. Jedná se o menší vůz, jehož délka je 4,36 m a šíř-

ka 1,79 metru. Objem kufru dosahuje maximálně 1410 litrů, zád' je jako u Rapidu Spaceback skleněná. Novinkou je větší prostor pro pasažéry sedící vzadu. Vůz sdílí stejný podvozek jako Volkswagen Polo a koncern nabízí zatím čty-

ři motory – benzínové 1,0 TSI s výkonem 70 kW, silnější 1.0 TSI o 85kW a nejsilnější 1,5 TSI se 110 kW. V nabídce je i diesel 1,6 TDI o 85 kW. Příští rok bude vyráběn ještě vůz s motorem 1,0 G-Tec. Škodovka tentokrát změnila cenovou strategii – nejlevnější vůz má poměrně bohatou výbavu a začíná na 369 900 korunách. Takže nic levného pro obyčejné důchodce (poznamenáváme ještě, že u nás přes 70 % nákupů nových aut uskutečňují firmy a méně než třetinu tak tvoří soukromí majitelé; ceny aut vloni vzrostly o 3,1 % = 12 500 korun, což bylo více než inflace). Jakou má tedy nenáročný zákazník další možnost? Třeba Dacia Sandero je od 175 tisíc nebo Opel Corsa je od 246 tisíc – oba jsou nové vozy pro rok 2019. Ze zkušenosti majitelů Sander na internetu: – mám najeto 101 ti-

síc – za skvělý peníz solidní přibližovadlo; klady jsou náhradní díly, spotřeba 6 litrů, spolehlivost, nepřehlcenost elektronikou – zápory vnitřní zpracování plastů, vnitřní hluk, horší řízení než u fabie; – Renault dělá dlouhodobě nejspolehlivější motory

– bytelnost za posledních deset let je neuvěřitelně poctivá; – ale pokud nekoupíte vůz upravený na LPG, nelze auto přestavět, protože nemá automatické vymezování vůlí ventilů, apod.

Zdeněk Rydygr

JOHANN GEORG TEKTANDER

Málokdo ví, že jeden z nejstarších cestovatelů Českého království se narodil roku 1581 v Jablonném v Podještědí (dříve Gabel, Deutsch-Gabel). Jmenoval se Hans Georg Zimmermann, ale od dob svých studií používal

pořečtělou podobu svého jména Tektander. Po studiích se stal sekretářem uherského šlechtice Istvána Kakaše ze Zelenkamény, který byl roku 1602 pověřen císařem Rudolfem II. vedením poselstva k perskému šáhovi. Mise vy-

razila z Prahy 27. srpna přes Varšavu a Grodno do Moskvy, kde byla přijata na čtyři týdny carem Borisem Godunovem. Ten také zajistil průvodní list na celou carskou říši. Povolžím se dostali do Astrachaně, kde v červenci nastoupili na loď přes Kaspické moře do Lenkoranu v dnešním Azerbajdžánu. Zde zemřel

Perský šáh Abbás I. Veliký

Polák Pawlowicki, který se k nim přidal v As-trachani. Na další cestě ve městě Lauzanu (není dnes známo) zemřel 28. října 1603 Kakaš a vedení poselstva převzal Tektander. V Kas-pinu (dnes Ardabil?) těžce onemocněli ostatní až na Tektandera, který v doprovodu tlumoč-níka Murada pokračoval sám dále. 25. listo-padu dorazil do Tabrízu, kde byl přijat per-ským šáhem. Přijetí popsal po letech: „...Při-vedli mne do tabrízského paláce, kde jsem krále našel sedět na zemi mezi dalšími jeho

pány a rádci. Protože však byl oblečen hůře než ostatní a já neměl žádného tlumoč-níka a krále jsem neznal, zůstal jsem němě stát. Na to jeden ze starých Peršanů mne vzal za ruku a přivedl před krále. Padl jsem na ko-lena před ním...“. Safíovský šáh Abbás I. Veliký, setkání s nímž Tektander popisuje, byl jed-ním z největších vládců Persie. Moci se chopil v roce 1587, kdy donutil k abdikaci svého otce a popravil své dva starší bratry. Během dalších patnácti let porazil uzbecké chány a podrobil si Afghánistán až po Kandahár. Navázal diplo-matické styky s řadou evropských států, s ni-miž chtěl uzavřít spojení proti osman-ské říši. Od roku 1602 vedl nepřetržitou válku s Turky, čímž vázal jejich vojenské síly, které mohly být nasazeny v Evropě. Tři dny po při-jetí Tektandera vyrazil i s ním v čele vojska proti Turkům do měst Nachičevanu a Jerevanu, jež padla. V dobytém Jerevanu navštívil Tek-tander kostel Úc Kilis a byl přijat arménským patriarchou. A v Jerevanu dostal Tektander ko-nečně odpověď od šáha pro císaře Rudolfa II. a v doprovodu nového perského velvyslance u pražského dvora Mehdíkuliho Bega nebez-pečnou cestou přes Arménii a Kavkaz dorazi-li v létě 1604 do Čech. Za vykonané služby byl Tektander jmenován výběřčím cla v Bautzenu.

Zde v roce 1608 vydal v němčině spis „Krátké a pravdivé popsání cesty z Prahy přes Slezsko, Polsko, Moskvu, Tatarii až ke královskému dvoru v Persii, jak ji vykonal s Boží milostí, ve štěstí i v neštěstí Georg Tektander z Jab-lonného“. V roce 1614 se nešťastně postřelil z vlastní zbraně a na následky zranění zemřel (před 405 lety). Šáh Abbás I. Veliký moderni-zoval s anglickou pomocí armádu a roku 1606 porazil u Sisy na hlavu osmanské Turky. Osvo-bodil Azerbajdžán, Kurdistán a část dnešní-ho Iráku s Mosulem a Baghdádem. Obsadil Gruzii a Povolží, kde jej vítali obyvatelé As-trachaně a Kazaně jako osvoboditele od Rusů. Za pomoci anglického loďstva ovládl státekky Perského zálivu a obsadil portugalskou kolo-nii v Hormúzu. Na říši Velkých Mogulů dobyl Indii až po řeku Indus. Ve vládnutí byl nemilo-srdný (nechal zavraždit i vlastního syna Sa-fiho), bojoval proti sunnitům, velkou toleranci projevovat naopak ke křesťanům (mimo Portu-galsko). Zemřel ve spánku a říši po něm zdědil roku 1629 vnuk Safí I., který pokračoval v dě-dově politice.

Zdeněk Rydygr

Zdroj: Wikipedia, Miroslav a Jiří Martínkové – *Čeští cestovatelé a moře-plavci, Albatros 2006*

BABIŠ A JEHO VOLIČI DANĚ NEPLATÍ

Za první tři únorové dny jsme v podání Andre-je Babiše a jeho ministryně financí Aleny Schil-lerové viděli podivnou etudu na téma zdroje tu nejsou. Začalo to tím, že v pátek byly oficiál-ně zveřejněny výsledky státního rozpočtu za le-den. Na první pohled je vidět, že je tam vážný problém. Rozpočet má po prvním měsíci pře-bytek 8,77 miliardy korun. To nevypadá špat-ně. Jenže proti loňskému roku je ten přebytek o více než 17 miliard korun nižší. Oficiální vysvětlení ministerstva financí zní, že loni v led-nu dorazilo do státní kasy mimořádných 17 mi-liard z evropských fondů, které se doplácely za roky 2007 až 2013.

Jenže tak jednoduché to není. V rozpočtu je vidět velmi vysoký růst výdajů státu, kte-ré stouply meziročně o 6,9 procenta. A naopak propadl příjmy, i bez ohledu na evropské fon-dy. Státu totiž klesají příjmy z daní. Navzdory tomu, že roste ekonomika, se daňové příjmy (bez sociálního pojištění) proti loňsku propad-

ly o 0,2 procenta. Bez jakéhokoliv vládního přičinění by jen díky růstu ekonomiky a útrat lidí měly růst alespoň o pět procent. Na DPH stát inkasoval skoro o miliardu méně než loni. Příjmy z firemních daní poklesly proti loňsku o více než 44 procent. Pád je vidět i u spotřeb-ních daní. Jedinými dvěma daněmi s rychlým vzestupem jsou daně z příjmů fyzických osob s růstem o 10,7 procenta a majetkové daně, kte-ré přinesly o 12,7 procenta víc než loni. Ofici-ální vysvětlení ministerstva je plné odkazů na změny termínů, kdy se daně platí, kombino-vaných s vírou v elektronickou evidenci tržeb. Po jednom měsíci je předčasné soudit, ale dob-ře to nevypadá. Na druhé straně je vidět prudký vzestup vládních výdajů. Na důchodech se vy-platilo o 11,1 procenta víc než loni. Ještě víc ale vzrostly sociální dávky, o 13,9 procenta. Část-ka utracená za podpory v nezaměstnanosti se zvedla o 3,4 procenta. Jak je možné, že v zemi, která má nejnižší nezaměstnanost a největší část

společnosti, která si vydělává, z celé Evropské unie, tak prudce v časech prosperity rostou vý-daje na dávky?

Další pozoruhodnou kapitolou jsou tolik sle-dované investice. Stát na nich za leden utra-til o 51 procent víc než před rokem. Na první pohled to vypadá, že konečně začal něco dě-lat. Jenže hlubší pohled už ukazuje jiný příběh. Tím, co brutálně roste, jsou především dotace na investice soukromým firmám. Ty se za rok

zvedly o bezmála 900 procent. Zatímco loni to bylo v lednu 50 milionů, letos 470 milionů. Samotný stát investoval jen 140 namísto loňských 110 milionů korun. Vládní koaliční rada na své páteční schůzce zjevně pod tlakem varovných čísel o rozpočtu ohlásila, že je potřeba začít hledat nové příjmy a šetřit. Babiš spolu se svou ministryní Alenou Schillerovou navrhuje propuštění desetin státních zaměstnanců. Vyhne se jen učitelům, armádě a policistům. To je samo o sobě pozoruhodné. Andrej Babiš chce nejspíš propouštět ty lidi, které po nástupu do politiky nabral. Když startovala v roce 2014 první vláda, v níž byl ministrem financí, bylo v Česku 416 tisíc státních zaměstnanců. Loni už 453 tisíc. To je růst právě o zhruba deset procent. Letošní rozpočet už počítá se 470 tisíci zaměstnanci. Řady lidí, které živí stát, se za Babišova vládnutí zvýšily o 54 tisíc. V časech technologické revoluce, kdy spousta věcí může fungovat elektronicky, je to skoro stejně bizarní, jako když za nejnižší nezaměstnanosti v celé Evropské unii roste částka vyplácená na podporách. Babiš se Schillerovou zároveň ohlásil, že bude potřeba zvednout některé daně. Spotřební, z hazardu plus zdanit rezervy pojišťoven. Opozice

si to pěkně vychutnala a Babišovu hospodaření se vysmála. Ministryně financí Schillerová tak hned den poté v České televizi ohlásila, že přijde se zajímavým návrhem na snížení daně z příjmů. Žádné detaily ale nepředstavila.

Na konkrétních číslech se nám tady skládá nehezky obrázek, jak Andrej Babiš ve svém populistickém nákupu hlasů promrhal časy rekordní prosperity. Neudělal žádné reformy, aby byla země konkurenceschopnější a našlápla si na příští úspěch. Nevylepšil infrastrukturu. Peníze rozdal svým voličům. Vyšší důchody, slevy na jízdné pro seniory, plošné zvýšení platů státních zaměstnanců, kterých tady máme o 54 tisíc navíc. Tam skončily peníze z rekordní prosperity. Chystají se další hity jako dětské obědy zdarma, které většina ředitelů škol označuje za populistický nesmysl.

Nemá to žádný společenský a hospodářský smysl. Jen čistě populisticko-marketingovo-politický. Andrej Babiš má z drtivé většiny voliče, kteří jsou závislí na příjmech od státu – a on se jim je přirozeně snaží zvyšovat, aby si je udržel.

Sociolog Daniel Prokop z agentury Median zpracoval pro týdeník Respekt analýzu, kdo jsou skutečně Babišovi voliči. Klíčových je 45 pro-

cent důchodců. Dalších 18 procent jsou lidé s příjmy do 20 tisíc korun měsíčně. Dvě procenta mají jen minimální příjmy do 12 500 měsíčně. Další dvě procenta jsou na mateřské nebo v domácnosti a stejný podíl Babišových příznivců tvoří studenti. Tyto lidi spojuje to, že v drtivé většině neplatí žádné daně z příjmu. Lidé s platy nižšími než průměr, kteří mají děti, díky daňovým slevám a bonusům žádné příjmové daně neodvádí. Za ty, kdo je platí, se dá označit jen 24 procent zaměstnanců s příjmy nad 20 tisíc korun a 7 procent, které mezi Babišovými voliči tvoří podnikatelé. Stručně řečeno, daně z příjmů zajímají jen jednoho ze tří Babišových stoupců, dvě třetiny jsou na státu závislí. Zajímá je to, co jim stát dá, nikoliv to, co mu oni musí zaplatit.

Jsou jako jejich vůdce. Ten si bere dotace na všechno včetně soukromé haciendy na Čapím hnízdě a žije z výnosů z korunových dluhopisů, z nichž žádné daně z příjmů neplatí. Žádné snížení příjmových daní, které teď Alena Schillerová ohlašuje, se nejspíš konat nebude. Pro Babišovo tvrdé jádro to není vůbec atraktivní.

Lenka Zlámalová

Zdroj: ECHO24, kresba Pavel Reisenauer

SLOVO NAKONEC

Ve středu 23. ledna poslanecká sněmovna schválila hlasy poslanců ANO, ČSSD, KSČM a SPS návrh KSČM na zdanění církevních „restitucí“. Pokud by schválení nabylo platnosti, přineslo by ročně do státní pokladny asi 400 milionů Kč, což činí 0,4 tisíce státního rozpočtu. Schválení zdanění bylo jednou z podmínek KSČM, aby svou podporou držela při životě menšinovou koaliční vládu KSČM a ČSSD.

Majetek církvím byl odebírán v několika vlnách – za reforem Josefa II., po vzniku Československé republiky v roce 1918 a poté po druhé světové válce, zejména roce 1948, kdy převzala moc nad státem KSČ. Tehdy bylo hlavně římskokatolické církvi ukradeno 2500 budov, tisíce uměleckých děl mnohdy nevyčíslitelné hodnoty, 175 ti-

síc hektarů lesů a 25 tisíc hektarů orné půdy. 2376 řeholníků skončilo v dlouhodobém vězení, z něhož se mnozí nevrátili. Zabrané nemovitosti poskytovaly státu výnosy od roku 1948 do 8. 11 2012 (64let!!!), kdy se podařilo v poslanecké sněmovně o jeden hlas schválit zákon č.428/2012 Sb. o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, který umožnil vrátit církvím majetek za 75 miliard korun a v dalších 30 letech postupně vyplatit 59 miliard korun s tím, že pak budou církve soběstačné bez finanční podpory státu. Dohoda byla sjedná-

na dvěma stranami, po šesti letech zase na návrh KSČM církvi jedna strana sebere část vyrovnání zpět. Jak vtipně poznamenal jeden z bloggerů, je to stejné, jako kdyby předsedovi KSČM ukradli mobil, policie jej našla a vrátila a pak přišlo panu předsedovi vyrozumění, že má zaplatit z vráceného mobilu 19% daň.

Zdeněk Rydygr

Vážení občané, obdrželi jste druhé letošní dvojčíslo Zákupských rozhledů, nezávislého občasníku, který vydáváme v zapsaném spolku Kultura Zákupy ve spolupráci s Eduard Held muzeem a místními i přespolními občany. V novém ročníku připravujeme opět spoustu zajímavého čtení a samozřejmě co nejvíc o Zákupích a okolí. Budeme se také letos věnovat historii i současnosti. Připomínáme, že si náš dvojměsíčník můžete zakoupit v Zákupích v Eduard Held muzeu a prodejně potravin p. Václava na sídlišti. V Nových Zákupích ve vietnamské prodejně potravin „Saigon“, v České Lípě v Reynkové knihkupectví v Moskevské ulici a v Knihkupectví a galerii Šeps v Novém Boru. Vaše redakce

Redakce: Ing. Zdeněk Rydygr (-zr-), tel.: 724265387, e-mail: z.rydygr@pvozakupy.cz; Ing. Eliška Kňobortová (-elk-), knobortovaeliska@seznam.cz; technická grafika Ing. Pavla Rydygrová; jazyková korektura Mgr. Michaela Fridrichová; grafické zpracování do tisku: VF-STUDIO, Hostíkovice č. e. 172, Holany, PSČ 470 02, e-mail: dtp@vf-studio.cz
20. 2. 2019 v nákladu 120ks vytiskla: Reklama Klapka, s.r.o. www.reklamaklapka.cz